

MES-2010'a
HOS GELDİNİZ

ÖĞRETMEN EĞİTİMİ SEMİNERİ-2010

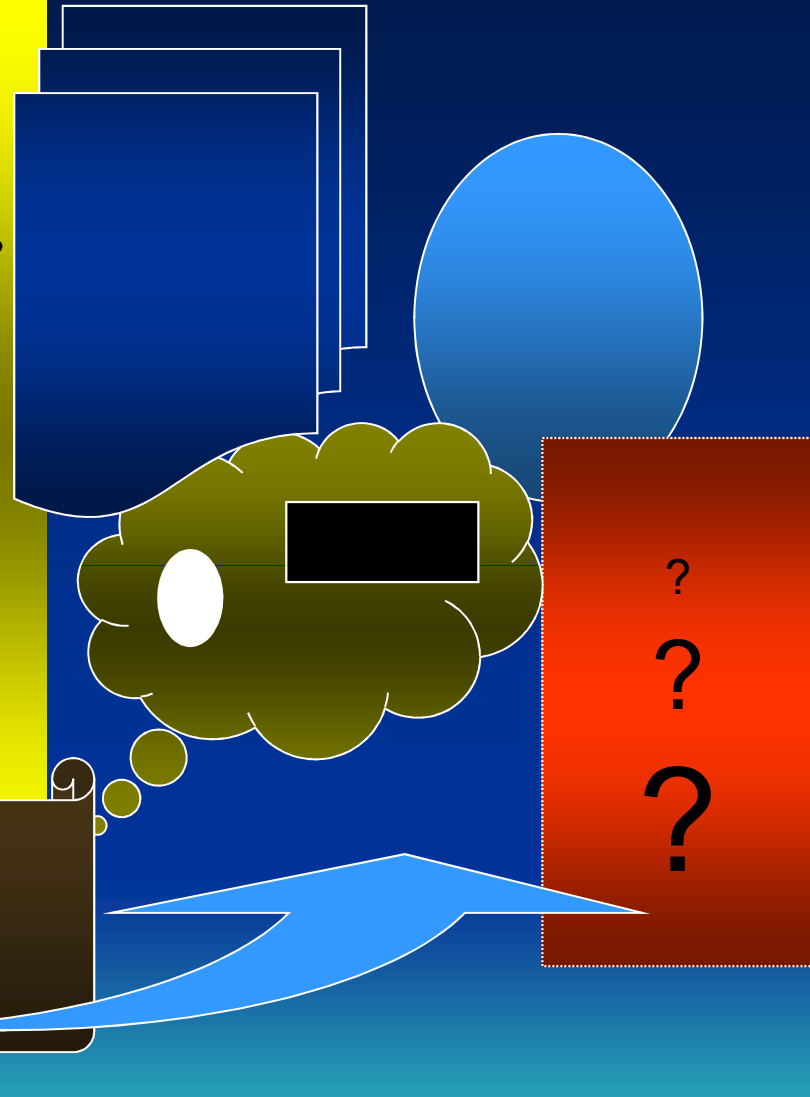
23-24, 30 Haziran, 2010; Tekirdağ

**TALIS: ULUSLARARASI ÖĞRETME VE ÖĞRENME
TARAMA ARAŞTIRMASINDAN BAZI YANSITIMLAR-I:
İLKÖĞRETİM OKULU (ORTAOKUL)
ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ GELİŞİMİ**

Prof Dr Yaşar ERSOY
Emekli Öğretim Üyesi, ODTÜ, Ankara

ÖĞRETMEN
YETİŞTİRME
VE
EĞİTİMİ
SORUNLARI

Sorunlardan bilinenler var, henüz bilinmeyen ve de görünmeyenler var... Hatta hastalık düzeyinde dert olanı var...

Geleneksel matematik ve fen öğretiminde çok sayıda öğrenci başarısızdır. Bu sorunun öğretmenle bir ilgisi var mı?

(Eşme, 2006; EARGED,2006; TIMSS, 1999; 2007; PISA, 2003; 2007; Ersoy, 2001, 2008 v.d).

Öğretmenlerin bazı sorunları biliniyor, bazılarının ise üstü örtük veya görünüşü oldukça bulanık. Bazı sorunlar yüksek tepelerde ve bir kısmı çukurda ...

Bir Meslek Olarak Öğretmenlik

- ❖ Öğretmenlik mesleği, genel olarak iş güvencesi olan sabit bir kariyer olarak görülür.
- ❖ İş güvencesi ve garantisini isteyenler için öğretmenlik çekici olabilecek bir meslektir.
- ❖ Öğretmenlik durgunluk riski ve esnekliği az olan da bir meslek gibi algılansa da gelişmeye ve yenilikçiliğe açıktır. (Tutucu olunmamalıdır)

TALIS

NE?
KİM İÇİN?
GEREKÇESİ NE?
AMAÇ?
BEKLENTİLER...
BULGULAR...
ÖNERİLER...

PROBLEMLER?

Kaynak: OECD (2009). Creating Effective Teaching and Learning Environments
First Results from TALIS. Paris: OECD Pub., 2009.

TALIS Nedir?

- ❑ Uluslararası Öğretme ve Öğrenme Araştırması (Teaching and Learning International Survey-TALIS), 23 OECD ülkesinde öğretmenlerin çalışma koşullarına ve mesleki gelişimine odaklanan, okullardaki öğrenme ortamını araştıran uluslararası tarama biçiminde bir çalışmadır.
- ❑ TALIS çalışmasının amacı, ülkelerin etkili okulları yaratmak için politikalarını ve var olan durumlarını gözden geçirmelerini sağlamaktır.

Katılımcı (Fotoğrafları Çekilen) Ülkeler

Avusturya, Belçika (Flaman Topluluğu), Bulgaristan, Danimarka, Estonya, Macaristan, İspanya, İrlanda, İtalya, İzlanda, Litvanya, Norveç, Malta Polonya, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, Türkiye, Avustralya, Brezilya, Kore, Malezya ve Meksika'dır.

* Hollanda pilot uygulamaya katılmıştır.

Çizelge 1. Bazı AB ülkelerinde öğretmenler için düzenleme ve sağlanan destek

Ülkeler Hizmet	E S	F R	I S	I T	L I	M T	P L	P T	R O	U K	T R
D1	•	•	•		•	•	•	•	•	•	
D2	•	•	•	•	•	•	•		•	•	■
D3	•	•	•		•	•	•		•	•	■
D4	•	•			•	•	•		•	•	■
D5	•	•			•		•	•		•	
D6	•	•		•	•					•	■
D7	•	•			•	•				•	

Kısaltmalar: ES (İspanya), FR (Fransa), IS (İzlanda), LI (Litvanya), IT (İtalya), PL (Polonya), PT (Portekiz), RO (Romanya) UK (Birleşik Krallık/İngiltere); MT (Malta), TR (Türkiye)

Düzenleme ve Destek Sağlama

D1: Gelişmeleri veya sorunları tartışmak için düzenli toplantılar; **D2:** Dersleri planlamak için yardım; **D3:** Dersleri değerlendirmek için yardım; **D4:** Sınıftaki etkinliklere katılma veya sınıfı gözlemleme; **D5:** Seçenekli yetiştirme/egitim düzenlenmesi; **D6:** Özel zorunlu yetiştirme/egitim; **D7:** Diğer okullara/kaynak merkezlere ziyaret.

TALIS

İLKÖĞRETİM
OKULU
ÖĞRETMENLERİNİN
MESLEKİ
GELİŞİMİ

Kaynak: MEB (2010). TALIS: Uluslararası Öğretme ve Öğrenme Araştırması (Teaching and Learning International Survey) **Türkiye Ulusal Raporu**. MEB Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. Ankara, 2010

Araştırmanın Gerekçesi, Amaç ve İncelenen Durumlar/Problemler

TALIS araştırmasında mesleki gelişim, öğretmenlerin becerilerini, bilgisini, uzmanlığını ve diğeri niteliklerini geliştiren etkinlikler olarak tanımlanmıştır (OECD, 2009).

- **Amaç ve Bazı Beklentiler:** TALIS “öğretmenlere” odaklanan geniş çaplı ilk uluslararası çalışmadır. TALIS Türkiye Ulusal Raporu (MEB, 2010) ise ülkemizdeki durumun fotoğrafını çekmeyi ve ülkemizin diğeri ülkelerle karşılaştırılmasına fırsat ve olanak sunmayı amaçlamaktadır.

İncelenen Durumlar veya Araştırılan Problemler:

P1: Okul, müdür ve öğretmenlerin özellikleri;

P2: Öğretmenlerin mesleki gelişimleri;

P3: Öğretim uygulamaları ve öğretime ilişkin inanç ve tutumlar;

P4: Okul ve öğretmenin değerlendirilmesi, dönütleri, sonuç ve etkisi;

P5: Okul liderliğinin rolü ve işlevi;

P6: Okul, müdür, öğretmene ilişkin değişkenler arası çoklu ilişkiler.

Evren, Örneklem, Ölçme Araçları

- **Evren:** TALIS araştırmasının hedef evreni ortaokul müdürleri ve ortaokul öğretmenleridir. Türk eğitim dizgesinde eğitim düzeyi bağlamında yaklaşık son 10 yıldan beri ortaokul olmadığı için Türkiye'den ilköğretim müdürleri ve 6, 7 ve 8. sınıflarda derse giren dal (branş) öğretmenleri araştırmaya katılmıştır[1].

[1] TALIS araştırmasına katılan ülkeler daha çok OECD ülkeleri olup bu ülkelerin adları şunlardır: **Avustralya, Avusturya, Belçika (Flanan Topluluğu), Danimarka, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Kore, Meksika, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, İspanya, Türkiye, Brezilya, Bulgaristan, Estonya, Litvanya, Malezya, Malta ve Slovenya'dır***.

* Hollanda pilot uygulamaların yapıldığı ülke olduğu için asıl araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Evren ve Örneklem

- **Örneklem:** Her ülkeden 200 okul ve her okuldan 20 öğretmen örnekleme alınmıştır. TALIS çalışmasına Türkiye’den yedi coğrafi bölgeyi temsilen 63 ilden tesadüfî olarak seçilen 200 ilköğretim okulunun müdürü ve bu okulların ikinci kademesinde görev yapan 4000 öğretmen katılması planlanmıştır[2].
- *TALIS, Uluslararası Eğitim Sınıflaması (ISCED 97) standartlarından ISCED 2 düzeyindeki öğretmenlere ve onların müdürlerine uygulanmıştır. Bu düzey, “*lower secondary*” karşılığı olarak ortaokul düzeyini göstermektedir. Bu düzeyin Türkiye’de karşılığı olmadığından ilköğretim ikinci kademeye (6., 7. ve 8. sınıflar) denk gelmektedir.
- [2] Araştırmanın yapıldığı tarihte Türkiye’den araştırmaya 191 (200) okul müdürü ve
- 3 637 (4 000) öğretmen katılmıştır (başlangıçta katılması planlanmıştır).

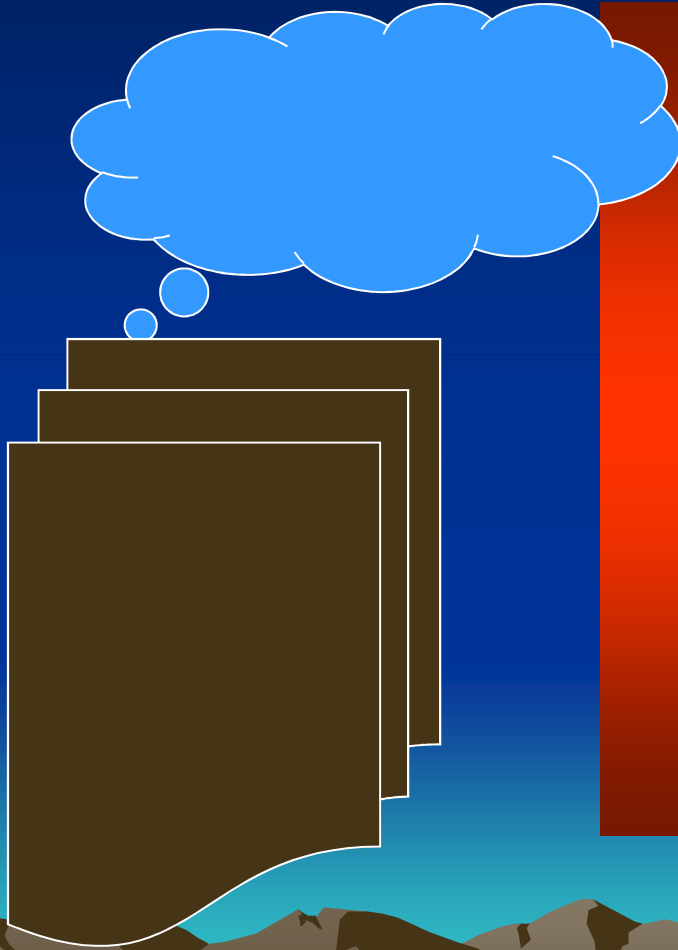
Veri Derleme/Ölçme Aracı:

Ölçme Aracı: Sormaca/Bilgi Formu (Anketler) Okul yöneticisi müdürlerin ve ilköğretim (ortaokul) dal öğretmenlerinin yanıtlayacağı iki bilgi formu biçiminde tasarlanmıştır.

- Ölçme araçları, bundan böyle sırayla **“YönAnk”** ve **“ÖğrAnk”** olarak adlandıracağız.
(Bu gezintide yalnızca ÖğrAnk bazı veriler yansıtılacak)
- Veriler güney yarım kürede Ekim-Aralık 2007’de kuzey yarım kürede ise Mart-Mayıs 2008 tarihlerinde elde edilmiştir.

VERİ ANALİZİ VE BAZI BULGULAR-I:

ÖĞRETMENLERLE
İLGİLİ
ÖN-BİLGİLER
VE
ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ

Öğretmenlerin Özgeçmişleriyle İlgili Bilgiler

- **Cinsiyet:** TALIS Çalışmasına katılan öğretmenlerin özgeçmişleri incelendiğinde % 55'inin bayan, % 73'ünün ise 40 yaşın altında olduğu görülmektedir.
- Cinsiyet bakımından bir denge olmasına karşın Türk okullarında göreceli olarak **genç yaşta** öğretmenler görev yapmaktadır.
- ❖ **Bu eğilimin ileriki yıllarda Türkiye'de nasıl olacağını kestirmek biraz zor olmasına karşın emeklilik yaşının yukarıya çekilmesi nedeniyle ortalamanın orta yaşa doğru kayması beklenir.**

Eğitim Durumu:

- Öğretmenlerin % 84'ü lisans ve % 7'si lisans-üstü düzeyde bir eğitim kurumu mezunudur.
- ❖ Grubun yaklaşık % 67'sinin 15 yıl ve daha az deneyime sahip olması ise okullarda görev yapmakta olan öğretmenlere hizmet-içi eğitim ve lisans-üstü eğitim fırsatları sunma açısından dikkate alınmalı; bu yönde özendirici düzenleme yapılmalıdır.

Aynı Okulda Görev Süresi:

- Öğretmenlerin yaklaşık % 90'ının bulunduğu okulda 10 yıl veya daha az zaman diliminde çalıştığı anlaşılmaktadır.
- ❖ Bu durum öğretmenlerin bir süre sonra mesleklerini değiştirmesi biçiminde olmasa bile çeşitli nedenlerle (örneğin, eş durumu, çocukların eğitimi, v.d) aynı okulda uzun süre hizmet sunmadığının/sunamadığının bir göstergesidir.

Kadro Durumu ve Hizmet Yeri:

- Türk öğretmenlerin yaklaşık % 72'sinin tam zamanlı ve % 82'sinin kadrolu oldukları belirlenmiştir.
- ❖ İlköğretim okulları 2. kademesinde (6., 7. ve 8. sınıflarda) görev yapan öğretmenlerin yaklaşık %20'si geçici statüde ya sözleşmeli ya da ders saati başına ücretle çalıştığına bir göstergesi olup bu gruptaki öğretmenlerin iş güvencesi yönünden huzursuz olabilecekleri öngörülebilir.
- Öğretmenler genellikle kadrosunda buldukları okulda görev yapmakta olup yalnızca % 6'sı kendi okulunun dışında başka bir okulda daha derse girmektedir.

TALIS Ülkeleri Arasında Karşılaştırma

- **Öğretmenlerin Cinsiyeti:** Ülkeler bazında bakıldığında TALIS araştırmasına katılan öğretmenlerin % 70'i bayan olmasına karşın, yöneticilerin yalnızca % 45'i bayandır.
- TALIS araştırması kapsamında bulunan ülkeler içinde bayan yöneticilerin oranı % 30'un altında olan ülkeler Avusturya, Belçika, İrlanda, İtalya, Kore, Litvanya, Portekiz ve Türkiye'dir.
- **Bayan yöneticilerin oranı Türkiye'de % 8,1'dir.**

Öğretmenlerin Yaş Ortalaması

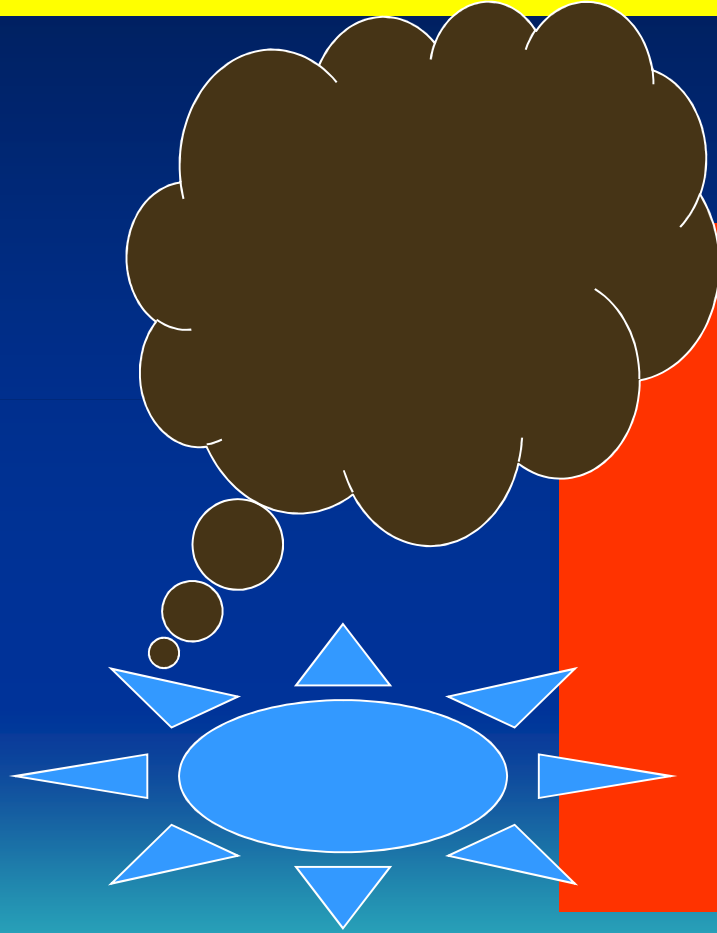
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından çoğu 30 ile 50 yaş arasındadır.
- Türkiye'deki öğretmenlerin % 73'ü 40 yaşın altındadır. Türkiye en genç öğretmen işgücüne sahiptir.
- ❖ Genç işgücü ileride alacakları hizmet içi eğitimin yüksek maliyetine işaret ettiği gibi aynı zamanda kıdemden (kadro derecesi) dolayı ülkeye maliyeti daha az olan çalışma grubudur.

Öğretmenlerin Eğitim Düzeyleri

- TALIS'e katılan öğretmenlerin üçte birinden daha azı, yüksek lisans derecesine, %1'i ise daha üst diploma derecesine sahiptir.
- Yüksek düzeyde eğitilmiş öğretmen oranı, Avusturya'da %59, Belçika'da % 84, Polonya'da % 94, Slovakya'da % 96'dır.
- Türkiye'deki öğretmenlerin ise yaklaşık %7'si yüksek lisans mezunudur. Yüksek lisans ve üstü dereceye sahip öğretmenlerin oranı TALIS'e katılan bütün ülkeler için % 31,6'dır.
- ❖ Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye'de lisansüstü eğitim derecesine sahip öğretmenlerin oranının oldukça düşük olduğu dikkati çekmektedir. Bu göstergenin nitelikle ilişkisi olabilir mi?

BAŞKA BİR FOTOĞRAF KARESİ...

Okutulan Dersler
ve
Çalışma Yılları
(İş Deneyimleri)

Öğretmenlerin İş Güvencesi

- ❖ OECD (2005) raporlarına bakıldığında öğretmenlik mesleği için, birçok ülkede iş garantisinin düşmekte olduğu ve sözleşmeli öğretmen uygulamalarının yaygınlaştığı, bazı öğretmenlerin de bir süre sonra kendi isteğiyle işten/görevden ayrıldığı görülmektedir.
- ❖ TALIS araştırmasına katılan ülkelerdeki öğretmenlerin yüzde % 85'i, kadrolu olarak çalışan öğretmenlerdir.

Öğretmenlerin Çalışma Yılları/İş Deneyimleri

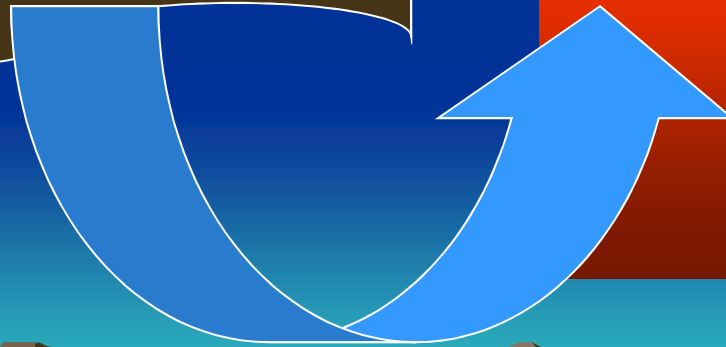
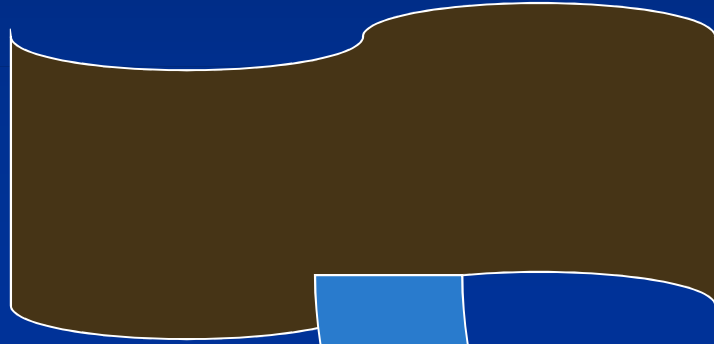
- *Türkiye'de Durum:* Türkiye'de görev yapmakta olan öğretmenlerin ülke genelinde genç bir nüfus oluşturduğu görülmektedir. Bulgular içinde Türkiye'de öğretmenlik deneyimi 20 yıldan fazla olanların oranı yaklaşık %15 düzeyindedir. **Bu öğretmenler ne yapıyor? Ülke ekonomisi için işgücü kaybı değil mi?**
- *TALIS Ülkelerinde Durum:* Araştırmasına katılan öğretmenlerin % 29'unun çalışma yılları 3 ile 10 yıl, % 27'sinin ise 11 ile 20 yıldır. Öğretmenlerin üçte birinden (% 36) biraz fazlasının öğretmenlik deneyimi yirmi yıldan daha fazladır.

Öğretmenlerin Çalışma Yılları/İş Deneyimleri

- ❖ Deneyimli olmanın olumlu yönü, işi yaparak öğrenmiş olmak ve işle ilgili olgunluk kazanmaktır. Çok iş yerinde aranan bir özelliktir. Ama nasıl ve nerede kazanılan bir deneyim?
- ❖ Deneyimin olumsuz (dezavantajlı) yanı ise öğretmenlerde yenileşmenin (innovation) azalması, değişime direnme ve durgunluk sorunlarına yol açmasıdır (OECD, 2005; OECD, 2009).

DİĞER BİR FOTOĞRAF...

Öğretmenlerin
Çalışma Süresinde
Yaptığı İşler,
İş Doyumu
ve
Değerlendirilmesi

Türkiye'de Durum

- Öğretmenler haftada yaklaşık 20 saat ders, 9 saat derse hazırlık- planlama ve 3 saat idari görevler olmak üzere işlerine haftada yaklaşık 32 saat zaman ayırmaktadır.
- Çoğu öğretmen (% 64-68), öğrencilerle iyi geçindiklerini ve öğrencilerin düşünceleriyle ilgilendiklerini ve öğrencilerin mutlu ve ortalama yetenek düzeyinde olduklarını ifade etmiştir.
- Öğretmenlerin çoğu, öğrencilerin sınıfta hoş bir ortam oluşturmaya özen gösterdiklerini ve düzen sağlamak için fazla vakit kaybetmediklerini bildirmektedir.
- ❖ Türkiye'deki öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%85), işlerinden doyum elde etmekte ve çoğu öz yeterlik konusunda kendilerini yeterli görmektedir.

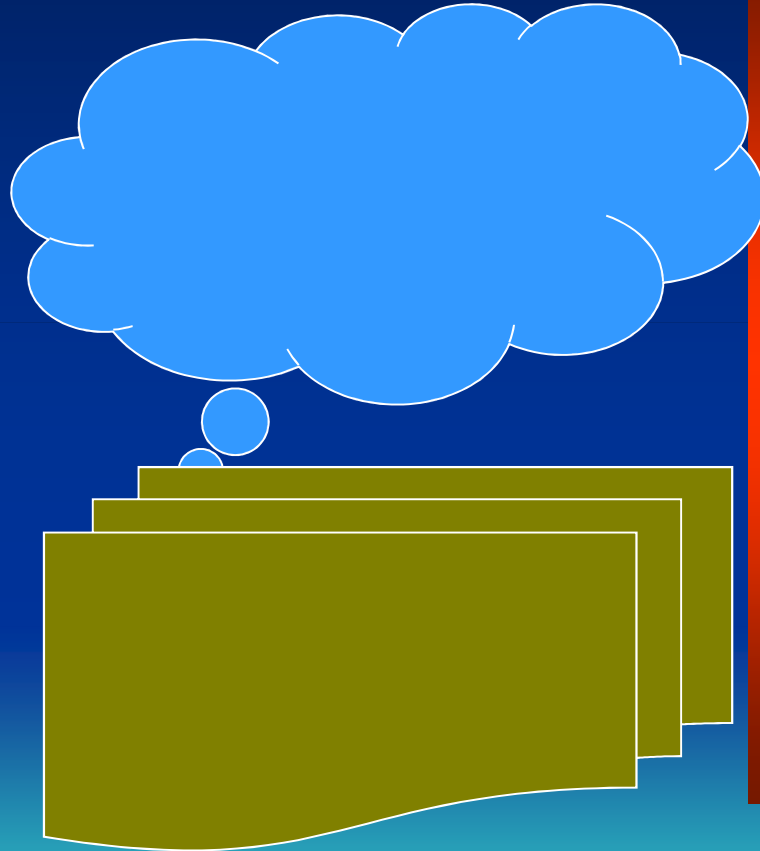
Öğretmenlerin Değerlendirilmesi

- Öğretmenler, en çok okul müdürleri tarafından değerlendirilmektedir.
- Müdürlerin % 62'si, öğretmenlerin % 69'u öğretmenlerin yılda iki veya daha fazla müdür tarafından değerlendirildiğini belirtmişlerdir.
- Okul müdürleri tarafından yapılan değerlendirmelerde en çok sınıf yönetimine önem verildiği anlaşılmaktadır.
- Belirtilen bu sıralamayı, sırasıyla sınıf içi öğretim, müdürle ve meslektaşlarıyla uyum, özel alan bilgisi ve öğretim anlayışı ve yenilikçi öğretim uygulamaları izlemektedir.

Öğretmenlerin İlişkileri

- Öğretmenlerin öğrencileri ile olan ilişkileri okul türüne, öğrencinin yetenek düzeyine, öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır.
- Öğretmenlerin öğretmenlik dallarına göre sınıfın disiplin ortamı anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.
- ❖ Sınıfın disiplin ortamı iyi olan ülkelerde öğretime ayrılan zaman yüksek olduğu görülmektedir.

VERİ ANALİZİ VE BAZI BULGULAR-II:

ÖĞRETMENLERİN
MESLEKİ
GELİŞİMİ-
ETKİNLİK
TÜRLERİ
VE
ETKİSİ

SÜREKLİ MESLEKİ GELİŞME (SMG)

- ❑ *AB ülkelerinin yarısından çoğunda öğretmenler arasında sürekli mesleki gelişme (SMG) etkinliklerine katılma öğretmenlerin görevlerindedir.*
- ❑ *Söz konusu bu görev bazı AB ülkelerinde zorunlu iken bazılarında isteğe bağlıdır.*
- ✓ *Örneğin, Fransa, Hollanda, İsveç, Norveç ve İzlanda'da SMG zorunlu iken İspanya, Polonya, Portekiz, Slovenya ve Slovakya'da isteğe bağlı olup meslekte yükselme ve ücret artışında SMG etkinliklerine katılma bir etmendir.*

Çizelge 2. Öğretmenlerinin gelişmelerine etkisi olduğu belirlenenle etkinliklerin yüzdesi

	Sürekli Mesleki Gelişme Etkinliği Türleri								
Etkinlik	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Ülkeler									
TALIS _{ort}	81	74	87	75	80	89	78	83	87
AB(TALIS) _{ort}	80	73	87	74	79	89	78	83	86
Türkiye	73	74	79	89	80	92	85	91	93

↑ ↑ ↓ ↓ ↓

Etkinlik Türleri/Kısaltmalar: a = {Kurs ve çalıştay/işlik}; b = {Eğitim konferansı ve seminer}; c = {Nitelik geliştirme programı}; d = {Diğer okullarda gözlem ziyareti}; e = {Mesleki gelişme ağları}; f = {Bireysel ve işbirliğiyle araştırma}; g = {Akran yönlendirme ve gözlem}; h = {Mesleki yayınları okuma}; i = { Öğretmeyi artırmak için biçimsel olmayan ikili konuşma}

TALIS Türkiye- Etkinliklerin etki düzeyi

- **a** = {Kurs ve çalıştay/işlik}; **c** = {Nitelik geliştirme programı} TALIS-AB ve TALIS ülkeleri ortalamasından daha az;
- **d** = {Diğer okullarda gözlem ziyareti}; **h** = {Mesleki yayınları okuma}; **i** = { Öğretmeyi artırmak için biçimsel olmayan ikili konuşma} TALIS-AB ve TALIS ülkeleri ortalamasından daha yüksek

Türk Öğretmenlerinin Durumu:

- Öğretmenlerin en fazla eğitim konferanslarına veya seminerlere (yaklaşık % 72) ve kurslara/çalıştaylara (% 64) katıldıkları anlaşılmaktadır.
- ❖ Belirtilen tür deki etkinliklere katılan öğretmenlerin ise yaklaşık % 25'inin bu etkinliklerin mesleki gelişimleri üzerinde çok etkili olduğunu düşündükleri görülmektedir.
- Öğretmenlerin en az katıldıkları mesleki gelişim etkinliğinin ise "diploma/sertifika programı" (yaklaşık % 19) olduğu gözlenmektedir.
- ❖ Anılan programlara katılan öğretmenlerin yaklaşık % 42'si bu etkinliklerin mesleki gelişimleri üzerinde çok etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Türk Öğretmenlerinin Durumu:

- Meslekî anlamda öğretmenin ilgisini çeken bir konuda bireysel ya da ortak araştırma yapan öğretmenlerin yaklaşık %56'sı;
- Meslektaşlara rehberlik etme, onları gözlemleme ve yetiştirme etkinliğine katıldığını belirten öğretmenlerin yaklaşık % 41'i;
- Diğer okullara yapılan inceleme gezilerine katılan öğretmenlerin yaklaşık % 39'u

kendi mesleki gelişimleri üzerinde çok etkili olduğu kanısındadırlar.

Belirsizlikler ve Açıklama

- ❖ Öğretmenlerin yaklaşık % 20'sinin “kurs/çalıştay” ve “konferans/seminer” türü mesleki etkinliklerin gelişimleri üzerinde hiç veya çok az etkisinin olduğunu belirtmeleri dikkat çekmektedir.
- ❖ Öğretmenlerin bu algısının nedenlerinin sorgulanması ayrı bir araştırma konusu olmakla birlikte, sorunun hizmet-içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinden ve uygulamaya kadar olan tüm süreçlerde dikkate alınması gerektiği ifade edilebilir.

Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılma Süresi

- Öğretmenlerin son 18 ay içerisinde ortalama 12 gün mesleki gelişim etkinliklerine katıldıkları; bunun da ortalama 10 gününün öğretmenlik görevinin zorunlu bir parçası ya da zorunlu mesleki gelişim etkinliği olduğu anlaşılmaktadır.
- Öğretmenlerin son 18 ay içinde mesleki gelişim etkinliklerine katıldıkları toplam süre içinde görevlerinin gereği olarak ayırdıkları sürenin yaklaşık %85 olması dikkat çekmektedir.

Açıklama

- ✓ TALIS'e katılan 23 ülkenin öğretmenlerinin % 89'u, araştırmanın yapıldığı tarih öncesinde son 18 ayda bir mesleki gelişim etkinliğine katıldıklarını ifade etmişlerdir.
- ✓ Bu ülkelerden **Türkiye**, Danimarka, İzlanda ve Slovakya'daki öğretmenlerin dörtte biri (yaklaşık %25'i) herhangi bir etkinliğe katılmadıklarını belirtmişlerdir.
- ✓ Danimarka, İzlanda, Slovakya ve **Türkiye** mesleki gelişim etkinliklerine katılmayan öğretmen sayısının en fazla olduğu ülkeler olduğu gibi bu ülkelerdeki öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine katıldıkları gün sayısı da azdır.

Türk Öğretmenler

- Türk öğretmenlerinin % 82'sinin mesleki yayınlar okudukları, % 93'ünün öğretmenlik becerilerini nasıl geliştirebilecekleri konusunda meslektaşlarıyla fikir alış- verişinde buldukları anlaşılmaktadır.
- Mesleki yayınları okuduğunu belirten öğretmenlerin yaklaşık % 45'i bu tür yayınları okumanın mesleki gelişimlerini çok etkilediğini belirtmişlerdir.
- ❖ **Mesleki yayından ne anlaşılmakta ve içeriğinde ne var?**
- ❖ **Bu yayınların türü ve niteliği nedir?**

Çizelge 3. Öğretmenlerinin özelliklerine göre eğitim isteyenlerin yüzdesi

Mesleki Gelişme Etkinliğe Katılmak İsteyen Öğretmenlerin Özellikleri										
Ülkeler	σ	α	β	ε	η	θ	λ	π	μ	ω
TALIS _{ort}	55	56	52	58	52	48	55	57	55	53
AB(TALIS) _{ort}	49	50	46	52	47	44	50	51	49	49
Türkiye	48	51	45	51	37	26	49	59	48	42

Kaynak: OECD-TALIS (2009)

Kısaltmalar: σ = {Tüm öğretmenler}; α = {Bayan öğretmenler}; β = {Erkek öğretmenler}; ε = {Öğretmenler, yaşı $\leq$ 40 yıl }; η = {Öğretmenler, yaşı $>$ 40 yıl}; θ = {Öğretmen niteliği $<$ ISCED 5A}; λ = {Öğretmen niteliği = ISCED 5A }; π = {Öğretmen niteliği $>$ ISCED 5A (yüksek lisans, doktora)}; μ = {Devlet okulu öğretmeni}; ω = {Özel okul öğretmeni}

MESLEKİ
GELİŞME
GEREKİNİMİ
VE
ENGELLEYİCİ
ETMENLER

Mesleki Gelişme Eğitimi Gereksinimi

- Öğretmenlerin yaklaşık %27'sinin “özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere öğretim” konusunda mesleki gelişime çok gereksinim duydukları anlaşılmaktadır.
- Öğretmenlerin yaklaşık %15'i ise eğitimde bilgi iletişim teknolojilerini kullanma becerilerinin geliştirilmesine çok gereksinim duyduklarını belirtmişlerdir.

Mesleki Gelişme Eğitimi Gereksinimi

- Öğretmenlerin gelişime orta düzeyde gereksinimi olduğunu düşündükleri konular ise “ana branşlarına ilişkin içerik ve performans standartları” (% 34) ve “öğrenci değerlendirme uygulamaları” (% 31)'dir.
- Öğretmenlerin yalnızca % 15'i öğretim becerilerini geliştirmeye çok gereksinim duyduklarını belirtmiştir.
- Öğrenci değerlendirme konusunda ise orta düzeyde gelişim gereksinimi hissetmektedirler.

Türk Öğretmenlerin Durumu

- Katılımcı öğretmenlerin % 45'i (n = 1 430) daha fazla MGE'ne katılmak isterken, % 55'i (n = 1 743) istememektedir. Bu soruyu öğretmenlerin % 12.8'i (n = 464) ise yanıt vermemiştir.
- Kadın öğretmenlerin %47'sinin daha fazla MGE'ne katılmak istedikleri görülmektedir. Erkek öğretmenler için bu oran %42'dir.
- Bayan ve erkek öğretmenlerin, daha fazla MGE'ne katılma istekleri arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu bulunmuştur.
- ❖ Daha fazla MGE'ne katılma isteği, öğretmenlerin öz-yeterlik inançları ile ilişkili olabilir.

Kim Daha Fazla Mesleki Eğitim İstiyor?

- TALIS araştırmasında tüm ülkeler ortalamasına göre öğretmenlerin yarısından çoğunun aldıkları MGE'inden daha fazla eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir.
- Neredeyse tüm bayan öğretmenler aldıkları eğitimden daha fazla eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir.
- Daha fazla MGE'ne katılmayı istediğini belirten öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarının, bu etkinliklere katılmayı istemediğini belirten öğretmenlere göre, anlamlı düzeyde, daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

- En fazla 29 yaş ve altındaki öğretmenlerin (%51.1) yarısından fazlasının daha fazla MGE'ne katılmak istedikleri, ancak bu oranın ileri yaş gruplarında düştüğü görülmektedir.
- Öğretmenlerin, daha fazla MGE'ne katılma isteklerinin, onların yaş oranlarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur.
- Ders programları iyi düzenlenen öğretmenler anlamlı biçimde daha fazla MGE'ne katılmaktadır.

Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılamama Nedenleri

- Öğretmenlerin yaklaşık %25'i MGE'ne katılmamış olup öğretmenlerin % 55'i daha fazla MGE'ne katılmak istememektedir.
- MGE'ne katılım düzeyi ile bu etkinliklerin etki düzeyleri arasında pozitif yönde yüksek bir ilişki belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin deneyimlerine göre öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur.
- Deneyim, yaşla paralel olduğu için daha yaşlı öğretmenler kendilerini daha yeterli algılamaktadırlar.

Türkiye'de Durum

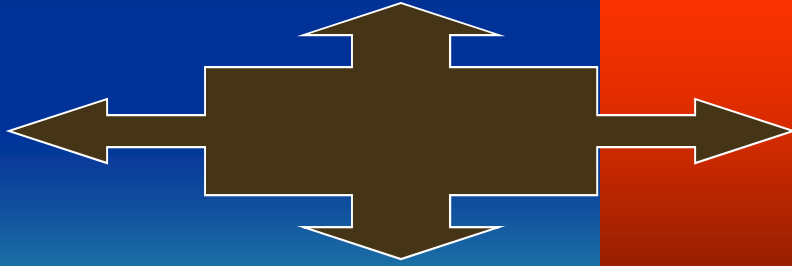
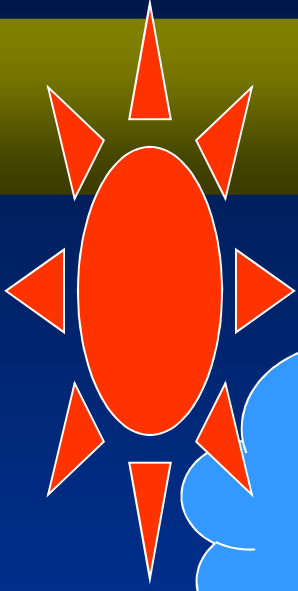
- Öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine katılma isteklerinin eğitim düzeylerine göre farklılaştığı bulunmuştur.
- Lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin yaklaşık %50'si daha fazla mesleki gelişim etkinliğine katılmak istedikleri anlaşılmaktadır.
- Özel okulda görev yapan öğretmenlerin (% 49.4) devlet okulunda görev yapanlara (% 44.1) göre daha fazla mesleki gelişim etkinliğine katılmak istedikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin Etkinliklerine Katılmama Nedenleri:

- Öğretmenlerin daha fazla MGE'ne katılmama gerekçelerinin başında uygun bir mesleki gelişim etkinliğinin bulunmayışı, etkinliklerin ders saatleri ile çakışması ve ailevi sorumlulukları gelmektedir.
- TALIS ülkelerine bakıldığında, Türkiye, Avusturalya, Avusturya, Danimarka, Malezya ve İspanya' da daha eğitimli olan nitelikli öğretmenlerin mesleki gelişim isteklerinin karşılanmadığına ilişkin bulgulara ulaşılmıştır.

Türkiye'de Durum

- Öğretmenlerin daha fazla MGE'ne katılmamalarının nedeni olarak en çok, kendilerine uygun bir etkinliğinin olmamasını (yaklaşık % 44) belirttikleri görülmektedir.
- Bu durum, planlanan mesleki gelişim etkinliklerinin gereksinim analizi çalışmalarına dayandırılmadığını düşündürmektedir.
- Öğretmenlerin yaklaşık % 39'u etkinliklerin ders saatleri ile çakışmasını, yaklaşık % 32'si ailevi sorumlulukları nedeniyle zamanlarının olmamasını belirtmişlerdir.

BAZI
SONUÇLAR
VE
ÖNERİLER

TALIS Ülkelerinde Genel Durum

- ❖ Cinsiyete göre öğretmenlerin MGE'ne katılma sayıları ve katılma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.
- ❖ MGE'nin etki düzeylerine ilişkin algılara bakıldığında, kadın öğretmenlerin etkinlikleri daha etkili buldukları görülmektedir.
- ❖ Yaş düzeyi arttıkça, öğretmenlerin MGE'ne katılma sürelerinin azaldığı anlaşılmaktadır.

TALIS Ülkeleri..

- ❖ Öğretmenlerin nitelik olarak, eğitim durumlarına göre MGÊ'ne katılım süreleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür.
- ❖ Yüksek lisans ve daha yüksek dereceye sahip öğretmenlerin lisans derecesine sahip öğretmenlerden daha fazla MGE'ne katıldıkları belirlenmiştir.

TALIS Ülkeleri..

- ❖ Birçok ülkede eğitim oranları daha düşük olan öğretmenler, daha az MGE'ne katılmaktadırlar. Bu bulguların Türk öğretmenler için de geçerli olduğu görülmektedir.
- ❖ Devlet okulunda çalışan öğretmenlerin, özel okulda çalışan öğretmenlere göre bir gün daha fazla MGE'ne katıldıkları görülmüş, ancak bu fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Türkiye'deki Genel

- ❑ Türkiye genç bir öğretmen nüfusuna sahiptir. Öğretmenlerin dörtte üçü (%75'i) kırk yaşın altındadır.
- ❑ Öğretmenlerin % 17'si sözleşmeli ve geçici görevle çalışmaktadır.
- ❑ Öğretmenlerin % 83'ü, yöneticilerin de yaklaşık % 74'ü devlet sektöründedir.

- ❑ Okul müdürlerinin yalnızca % 8 kadarı bayandır.
- ❑ TALIS ülkelerinin genel ortalaması ise yaklaşık % 45'dir.

Türkiye'deki Genel

- ❑ Türkiye'de okul yöneticilerinin eğitim düzeyleri öğretmenlerin eğitim düzeylerinin altındadır.
- ❑ Türkiye'de ortalama her 24 öğrenciye bir öğretmen, her 25 öğretmene bir pedagojik destek personeli ve her 10 öğretmene bir yönetici düşmektedir.
- ❑ Okullarda en fazla nitelikli öğretmen eksikliğine okul yöneticisi müdürler vurgu yapmıştır.

TEŞEKKÜRLER

